Ч. 152 (11.120). ЛЬВІВ, ВІВТОРОК 12. ЛИПНЯ 1927. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. РІК XLV.


# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.


## Боротьба з націоналізмом в КП(б)У.

*Львів, 10. липня 1927.*

Недавно писали ми про переслідування галичан на Радянській Україні, а ще перед тим про затяжну боротьбу, яку веде КП(б)У з т. зв. українськими націоналістичними ухилами у своїх же рядах. Зокремаж широко обговорювали ми боротьбу з літературною групою комуністичних письменників, що згуртувалася була під проводом Хвильового, а до якої потім врахували комуністичні ортодокси також б. Наркома Освіти Шумського. Та не знали ми тоді про те, що з тими подіями звязане також переслідування галичан, а в тому числі і галичан-комуністів. Та всеж тоді висловили ми здогад, що переслідування галичан можна пояснити собі хіба тим, що вони мають у собі глибоко вкорінене національне почуття. Ми не помилялися!

Бо ось все добре поінформований орган чеського міністерства закордонних справ „Праґер Прессе" приносить у числі з 5. липня знаменну кореспонденцію з Москви, в якій чорне на білому стоїть:

— Харківська преса опублікувала декларацію центрального комітету комуністичної партії більшовиків України, заадресовану до виконавчого комітету комуністичного інтернаціоналу в Москві **в справі ріжниці думок,** що виникла між незначною групою членів комуністичної партії під проводом бувшого народнього комісаря освіти **Шумського** і партією дотично проводження національної політики. Декларація осуджує „фальшиві" погляди групи, яка домагається **нагальної українізації** російської й інших національностей на Україні. Дальше в декларації говориться про те, що Шумський вів уперту, систематичну боротьбу з центральним комітетом. Група не мала ніякого відгуку в партійних кругах на Україні, зате здобула деяку **симпатію в частині східно-галицьких комуністів,** підсичуваних усякими поголосками й невірними інформаціями українських націоналістів. Кінчиться декларація заявою про конечність скріплення **боротьби з українським націоналізмом,** як і з російським шовінізмом".

Не маючи під рукою харківських газет з перших днів липня, ми не можемо познайомитися з оригіналом тієї декларації. Та вже наведене в горі за пражським органом вистарчає, щоби зрозуміти, в чому діло. Отже комуністичні ортодокси бояться навіть галицьких комуністів тому, що вони прихилилися до поглядів Шумського на завдання національної політики на Україні. Наслідком того репресії проти усіх галичан та вивоження їх поза межі України.

Ціла історія найкраще доказує, чим надихана у своїй більшости теперішня диктаторка України КП(б)У у відношенні до української національної справи. А тут, у нас городять усякі звеличники „національної" державности на Україні про єдиноспасаемість комдиктатури для українського народу. Вони ту партію вихвалюють, вибілюють усіми можливими засобами та мовчать про те, що вона навіть східньо-галицьких комуністів нищить і переслідує за те, що вони мають ясне і скристалізоване національне почуття.

Описані факти наглядно доказують, що там під диктатурою московських комуністів не може бути й мови про здорову і розумну національну політику. Для більшости комуністів з КП(б)У національна політика відносно українців заключається в тому, щоби навіть при допомозі формальної українізації, тобто при допомозі української мови цілковито згнобити та знищити в народі всяке почуття національної окремішности та відрубности від москалів, а натомісць защепити в них якесь неприродне анаціональне почування інтернаціоналізму, а точніше всеросійського патріотизму. Це комуністи проводять там послідовно у школах, клюбах і всяких інших освітних чи політосвітних установах, та вмовляють у кожного українця, що він в першій мірі член „великої сімї світового пролетаріяту", громадянин „великого Радянського Союзу", а щойно потім член українського народу.

Ясно, що таким „наукам" протиставляться навіть нечисленні у КП(б)У українські комуністи. Та їх за це не гладять, але сильно карають і стараються їх перш за все ізолювати від населення, знаючи, що вони мають, цілком природно, далекобільший вплив на нього як московські наказні комісарі.

Ось і дальший розвиток затяжного процесу боротьби ортодоксів з Хвильовими, Шумськими, ну і накінець з... українцями галичанами, навіть тоді, коли вони комуністи і члени партії. Такі речі повинні собі добре взяти до серця передусім ті, яким теперішня політика КП(б)У на Україні стала найвищим політичним „ідеалом".

## *ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.*

**„Непохитні" в „національно-політичній тактиці". — Оборона „Сель-Роба" і москвіфісьства в „Раді". — На маргінесі одного політичного віча.**

Фарбовані націоналісти з нової фамілійно-династичної, мініятурної партії УПП договорилися останіми часами на шпальтах свого органу „Рада" ні більше ні менше а до того, що УНДО підшивається під „засади" УПП. Ось у 50-ому числі „Ради" в статті п. н. „Фарбовані лиси і хуліґанство" якийсь анонімовий автор пише:

„Одначе в актуальній політичній боротьбі ундисти зоріентувалися в ситуації, а зокрема знаючи, що організація Української Партії Праці вже розпочалася, вони хопилися не тільки цікавої тактики, але навіть у своїх органах преси заговорили не своїм голосом. *Вони почивають голосити засади Української Партії Праці як свої засади,* промовчуючи дискретно, що УНДО вовсім і ніяким актом не змінило досі своєї програми і дотеперішнього становища до т. зв. східної (української) орієнтації".

Отже поражені сліпотою „ідеольоґи" з „Ради" ще до нині не розбираються у тому, що „східня" орієнтація УНДО є нині така сама як буле перед роком. Бо як перед роком так і тепер орієнтується УНДО на ядро української нації, що є над Дніпром, на матірний український пень, на здорові національні сили, що там ростуть і розвиваються, а не на комуністичну владу, що виконує там диктатуру над українським народом. А власне „Рада" і створена біля неї фімілійно-династична партія УПП орієнтуються на комуністичну владу в УСРР, на диктатуру російської компартії і комуністичної влади від українського народу зовсім не відріжняють. А тому за багато чести приписують собі упісти, коли думають, що хтонебуль з Українського Нац. Дем. Обєднання міг би коли небудь „голосити засади УПП."

В тім то й діло, що в них ніяких „засад" нема. Щож це за засади, коли у партійній плятформі перемішаний горох з капустою, націоналізм інтернаціоналізмом, коли в ній УССР з її „правно-держ. устроєм" є „*здобутком визвольної боротьби українського народу" і „здійсненням його стремлінь*"!! Колишні противокомуністичні горлачі і завзяті противники комвлади на Україні навіть не допускають тепер думки, що теперішня влада на Україні є лише сумним наслідком трагічної невдачі у боротьбі за національну і незалежну українську державу. Для них те, що є, стало нині аж „здобутком визвольної боротьби".

Самозрозуміло, що всяке неґативне відношеня до нинішньої системи правління на Україні та нинішньої диктатури компартії є для них тепер червоним рядном, яке будить розярення, лють і викривлює до проклонів їхні піноточиві уста. Протиставлюючися яскраво всякій суто-національній українській орґанізації мусіли упісти шукати для себе союзників не де інде, а в колах тих політичних уґрупувань, що мають анальоґічні до їхніх політичні цілі, хоч значно ясніше поставлені, а саме до „Сель-Роба" і взаґалі політичного москвофільства.

Не диво тому, що боронять тепер дуже завзято диктаторсько-династичні трубадури з „Ради" сель-робівських і кацапських розбивачів віч та громил. Розбивання віч сельробівськими „молодцями" у Куликові та Золочеві і кацапами у Жидачеві „Рада" дуже хвалить і виставляє подвижникам того розбивання як найкращі атестації.

„Дуже сумніваємося — пише вона в томуж числі — щоби москвофіли (коли це відноситься до „Ради" і її сторонників то автор статті має повне оправдання свого сумніву! — *Ред.*) справді аж такі широкі мали впливи, як це хоче „Діло" прибільшити. Більше правдоподібне, що загал національно-свідомого громадянства не бажає собі оглядати і вислухувати скомпромітованих політично, а все таки вліяшних ундистів".

Що старомодні „москвофіли" не мають ніякої сили, це ми бачимо і знаємо саме найкраще з їхніх хуліґанських засобів боротьби, бо хто почуває себе сильним, той у політичній боротьбі хуліґанством не послуґується.

Але про те, що загал „національно свідомого громадянства не бажає собі оглядати і вислухувати „скомпромітованих політично" ундистів перший раз довідуємося з „Ради". Якщо це правда, що той „загал" горнеться весь саме під прапор УПП, то очевидно, можнаб тій „впливовій" партії зложити з того приводу навіть побажання. Та воно що найменше передчасне, бо факти кажуть про щось зовсім противлежне. А виступлення з УПП недавно навіть одного з головних її секретарів Кульматицького доказує, що та „партія", хоч як мініятурна, то всеж корчиться у самому свому ядрі. Та це, очевидно, не шкодить їй співати безнастанно похоронну пісню Національному Обєднанню. Співає вона її по замовленні і виконує свої функції послідовно аж до смішности. Свої горячі побажання подає до вірування за факти тоді, коли річ мається зовсім навпаки. Але чогож можна надіятися від тих, що єдиним „здобутком" визвольної боротьби української нації вважають диктатуру компартії і до того російської над українським народом?

А як вони „чесно" борються зі своїми політичними противниками, видно найкраще з поляміки, що розвинулася на сторінках „Ради" з приводу віча в Бережанах, що відбулося там ще дня 5. червня ц. р. Те віче скликав теперішній заступник голови УПП д-р М. Західний. На нього поїхали зі Львова і член Національного Обєднання о. прал. Л. Куницький і ред. Д. Паліїв, а крім того і безпартійний п. А. Добрянський. Два перші поїхали, щоби переконатися, як поборюють УНДО ті, що боротьбу з ним поставили собі за головну політичну ціль. Очевидно, що мали намір реаґувати на евентуальні наклепи, якими упісти ніколи на адресу УНДО не скупили і не скуплять. На тому вічу промовляв між іншим ред. Паліїв, якому учасники вчинили велику овацію, а о. прал. К. не допустили аранжери до слова і розвязали віче. Колиж о. К. хотів потім все таки промовляти, урядуючий польський комісар розігнав вічевиків силою. Очевидно, що перед тим пописувалися своєю дипльоматією відомий екзотичний професор Гр. Микетей, а крім нього бувший австрійський прокуратор Л. Петрушевич (відомостями з поля виборчого законодавства та виб. ординації), якийсь Замощак і сам д-р Західний.

У 49. числі „Ради" появився „звіт" з того віча, а в ньому чорне на білому про участь о. прал. Куницького у вічу таке:

„І коли бачив хто колинебудь, як людина осмішує себе і то свідомо, то такого осмішування ще ніхто не бачив, як себе осмішував власне о. прал. Куницький. Це прямо був скандал, коли поважний член українського клиру зі Львова спеціально приїжджає на те, щоби свою

254/27.
Pr. ——— Sąd okręgowy karny we Lwo-
2
wie postanowił na wniosek Prokuratury przy tymże sądzie na posiedzeniu niejawnem zatwierdzić w myśl art. 76 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 10. maja 1927 r. № 45 poz. 398 Dz. U. Rz. P. dokonane przez Dyrekcję Policji we Lwowie dnia 4. lipca 1927 r. L. 15/27 zajęcie czasopisma „Dilo" z dnia 5. lipca 1927 r. № 147 z powodu iż zamieszczony w tem czasopiśmie artykułu pod tytułem „Widozwy i Komunikaty" w ustępie od słów „my narid" do słowa „mrijemo" zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. i występku z art. 58 ust. 1. cytowanego wyżej rozporządzenia. Zarazem wydaje się w myśl art. 77 tegoż rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego, ponadto zaś wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w art. 60 powołanego rozporządzenia. — Lwów dnia 7. lipca 1927. — Göttinger.

красноріччивість показати авантурою і з авантурниками розбивати українське віче. Та не вдалося Ундистам того віча розбити. Від год. 1. з полудня до год. 5 зібрані вислухали з увагою рефератів, а ті, що були свідками авантур вінкали їх овечу шкуру і не далися провокувати ундівським уголовцям."

Так пишуть про те віче ті, що підо життя були ультральояльними австрійськими, а потім антантськими, а нині „східньо-орієнтаційними" уголовцями. На ці негідні інсинуації та клевети дав о. прал. Куницький прилюдну відповідь у трьох числах „Нового Часу" (ч. 70, 71 і 72). В ней між іншим довідуємося про фактичний перебіг віча, на якому і сліду авантури з боку о. прелата К. і ред. Паліїва не було, а натомість навпаки були несмачні виступи кліки проти націон. Обєднання. У своїй відповіди пише о. прелат Куницький між іншим ось що:

„Третім і останнім зголосився до голосу я. Тут почалася правдива комедія. П. Західний, не хотячи мене допустити до голосу сам починає говорити. Щоби його нарід ліпше чув, вилазить на стіл і починає нервово кричати, що ундисти приїхали розбити віче упіпістів, що він до цього не може допустити і замикає віче сам. Не даючи ніяких резолюцій під голосування, він відчитує якісь імена нібито членів повітового комітету упіпістів і не даючи й цього під голосування, стверджує, що вони всі, між ними й він вибрані і показуючи папері збирається до відходу. Підчас тої промови відбулася така розмова. Коли я почув, що ми приїхали розбивати віче, а солідитатор Замошак це потвердив, бо „ми — казав — то довідалися від поляків", я звернувся до п. Л. Петрушевича з ось яким реченням: „П. Петрушевич, спиніть цей спосіб боротьби і заперечте цьому, бо це підлота". П. П. відповів: Я сам то чув." — Я: Ви чули хіба сплетню а не факт. Ви на це не маєте ніяких аргументів, спиніть цю підлоту!" А що п. П. цього не зробив, так я заявив п. Західному, Петрушевичеві й Замошакові, що це є підлота такими наклепами боюєтися проти УНДО". Вони це сховали до кишені і пакували манатки і втікли."

У висновках своєї статті пише о. прал. Куницький між іншим так:

„Щодо обурення на мене, то я вже відповів, описуючи віче. Щодо погроз то відповідаю так: коли мене хто повісить, то повісять пани, а не їх форналі. Вкінці мушу остерегти публично ще тих нечисленних священиків з глибоких провінцій, перед „радянцями". УПП не має нічого спільного з давньою незалежною групою трудової партії, в якій і я працював, просячи наше духовенство о поміч. Група „Ради", з якої виломилася партія праці, це цілком відрубне і дуже залежне сотворіння, з яким незалежна група і її ідеольогія не мають нічого спільного. Тому, що духовенство могло змилитися тим фактом, що я дав був до святочного, різдвяного числа „Ради" 1926 р. статтю з моїм підписом заявляю, що я тоді впав жертвою несподіваної для мене брехні п. Гр. Микетея".

На цю гідну відповідь о. прал. Куницького появилася у 54. числі „Ради" на першій сторінці „Заява" д-ра М. Західного, голови бережанського віча. В ній д-р Західний не тільки нічого зі статті о. Куницького не ослаблює, але навпаки своєю нефортунною відповідю в цілій основі всі, поміщені в статті о. К. закиди, підтверджує. Ця заява, видно, видалася навіть самим чиновним „ідеольоґам" з „Ради" не вистарчаючою, коли зараз же у слідуючому 55. її числі появилася ще й редакційна стаття в тій справі п. заголовком „Концентричний наступ." З тієї статті вважаємо за доцільне навести деякі характеристичні „ідеольоґічні" вимки.

„Так між УПП і УНДО-м — пише „Рада" — заходить основна ріжниця. УПП стоїть на становищі, що український народ без огляду на його політичне положення **на поодиноких частинах його земель є рівнорядним народом серед сімї народів** світа і тому домагається рівного голосу і в міжнародніх взаєминах".

Отже український нарід на всіх його землях є рівнорядним народом серед тих народів, що мешкають на тих землях, значить рівним з національними меншостями на українській території і тому домагається рівного голосу в міжнародніх взаєминах, тоб-то виходить з цитату, теж лише на українських землях. „Ідеольогія", як бачите, така, що відразу кожного приголомшить. Та вона зрозуміла, коли зважити, що нинішні відносини і теперішня система влади та правно-державне становище УСРР у СРСР є „здобутком визвольної боротьби". Певно на Україні тепер меншости мають більший голос ніж українці, а тому зовсім слушно „Рада" домагається для них аж... рівного голосу!

А далі вже наведемо деякі цитати з тієї знаменної статті для характеристики політичних засобів боротьби „Ради".

„Полемізувати з подібного роду підходами — пише „Рада" — отця прелата не тільки тяжко але й смішно. Бо де кум, а де коровай! Де Українська Партія Праці, а де СРСР? (певно: де Львів, а де Москва!) Які то хвилеві користи можуть мати упіпісти від СРСР — сторожені польською і ундівською поліцією, а до того ще позамикані кордонами! — Але коли УНДО зі своїм містоголовою, о. прал. Куницьким, хочуть всякими прямими денунціяціями компромітувати (?) УПП перед українським громадянством, відвернути його від природних змагань до загально-національного ідеалу (кондиктатури!), то ми певні, що в тім випадку денунціятори програють... Навіть за посередництвом польських судів (!) станемо перед загальним судом громадянства (можеб вони згодилися це зробити за посередництвом от хочби українського громадського суду!), і тоді щойно покажемо (!) серед яких тяжких умовин пробиваємось з нашими святими ідеями!"

Далі таке:

„Переходимо до порядку над цілим рядом вибухів автора (навіть над замітом про підлоту!! — Ред.), як „коли мене хто повісить, то повісять пани, а не форналі". Пустий страх! Якраз пани не повісять (що ви кажете?!), бо з таких виступів тільки вони мають користь! (Та невже? — А щож тоді вся ваша робота?!) А форналі і не думають про вішання! (От великодушність)"

Крім повищого є у цій статті ще такі квітки:

„Тому хоч не віримо в запевнення о. прелата Куницького, що це його перше і останнє слово, то жалуємо, що він дав таке запевнення. Бо чим більше він поляв би тієї води (стаття о. К. зветься „На чисту воду"), тим краще розпізналоб громадянство, де бруд. **А на наші чисті руки і чисті думки, чиста вода не шкідлива".**

Кульмінаційним пунктом тієї „концентричної" статті є без сумніву її закінчення, в якому „ідеольоги" з „Ради" переходять самі себе у „великодушности".

„Не кличемо ми — пишуть вони — нікого до мести! Хоч може в понятті о. прелата ми гірші християни від нього (недавно вони закликали до бойкоту „Діла" — Ред.), **то може він бути певний, що у відповідний час в нас знайдеться серце батька марнотравного сина. Не повісять його і форналі, хоч хай, розуміє, нагороджувати не будуть мати за що!"**

Отже хто тільки важиться полемізувати з „Радою" та її упіпівською „ідеольогією" цей денунціятор, але, бачите, що й тих денунціяторів „радянці" у свій час пощадять, хоч на жаль їх не нагородять! — Прегарно! Самі себе реклямують і самі себе осмішують. Та всеж незважаючи на все, „амнестії" давати вже нині, ще на всякий випадок, передчасно!

*Н. Н.*

# Правописна конференція.

**Реферат проф. В. Сімовича про діяльність правописної конференції в Харкові.**

*Прага, 8. липня 1927.*

В суботу 2. липня перед численною авдиторією, що складалася з професорів і студентів Українського Педаґоґічного Інституту, виступив проф. В. Сімович з рефератом, в якому освітлив працю правописної конференції, що відбулася в Харкові в днях 25. травня — 3-го червня ц. р.

У вступі до реферату проф. Сімович зазначив, що його реферат присвячується сухій, скучній темі, а тому безперечно не задовольнить тих слухачів, які прийшли почути від нього, що мав нагоду пожити деякий час на Рад. Україні, про тамошнє політичне й господарське життя. Хоча референт ставить своїм завданням подати авдиторії детальний перебіг праці правописної конференції, однак охоче відповідатиме на ті запитання, які стоятимуть в звязку з темою реферату або торкатимуться питань зі сфери науково-культурного життя на Рад. Україні.

В першій частині свого реферату проф. Сімович розповів історію правописної конференції, вказавши на ті потреби чисто життєвого характеру, які спонукали Наркомос ще 1-го серпня 1925 р. скликати Державну Комісію для впорядкування українського правопису.

Пленум цеї комісії двічи збирався в Харкові для вироблення проєкту українського правопису. Вироблений Державною Комісією проєкт (в 1926. році був виданий окремою книжкою) поступив на розгляд правописної конференції, в якій брав участь проф. Сімович по запрошенню Наркомоса.

Основну частину реферату проф. Сімович присвятив детальному оглядові праці конференції, зупиняючись на поодиноких постановах конференції в справі українського правопису.

Той, хто в свій час стежив за ходом праці правописної конференції хоча би по матеріялах, що друкувалися в „Ділі" міг дізнатися, до яких рішень прийшла конференція, але навряд чи міг вповні відчути ту атмосферу, серед якої відбувалася сама праця конференції.

Реферат проф. Сімовича, як безпосереднього учасника конференції, допоміг слухачеві увійти, так сказати б, в саму лябораторію праці конференції.

Справді, тільки дізнавшись з уст учасника конференції про те, як гальмували хід праці конференції довгі й нерічеві виступи де-кого з неспеціялістів в таких питаннях, в яких вони мало визнавалися, стає зрозумілим, чому так затяглася конференція, яка була розрахована на три дні.

Вже другого дня нарад конференції обговорювалося питання про перехід українського правопису на латинку. Сам референт належав до тих „латинників", які стояли за зміну кирилиці (гражданки) на латинку. Однак більшістю голосів справа вирішена за збереження кирилиці, при чому на захист цього рішення висувалися ті міркування, що зміна альфабету потягне за собою кольосальні витрати, відгородить українців ще більше від росіян, а в той же час в Галичині спричиниться до польщення українського населення й т. д. Цікаво, що у всіх часописах Рад. України вміщено неправдиві відомости про кількість голосів, поданих за й проти латинки. А саме, часописи вказують, що за латинку було 8 голосів, тоді як в дійсности за латинку було 20 голосів, проти — 25 голосів. Між іншим, наочним доказом такого голосування служить фотоґрафія „латинщиків", яка вміщена навіть в одному ілюстрованому часопису Рад. України („Всесвіт"), який демонстрував проф. Сімович підчас реферату. Самий порядок вирішення правописних справ шляхом голосування вразив проф. Сімовича в такій мірі, що він вже на другий день конференції щиро признався одному з своїх колеґ, що не варт було приїздити йому на конференцію. Однак, ближче ознайомившись з умовами тамошнього життя та зовсім відмінною психольоґією тамошніх людей, референт прийшов до висновку, що іншого порядку й не могло бути, якщо рішення конференції мусять зобовязувати не тільки представників науки, але й ширші кола громадянства.

Як відомо, конференція кінець кінців не розвязала багатьох правописних справ, а передала їх Державній Комісії при НКО для остаточного вирішення. І все ж таки, на думку проф. Сімовича, добре, що відбулася конференція, бо вона стає певним етапом в процесі удоностайнювання українського правопису.

З низки запитань, що були поставлені проф. Сімовичеві по рефераті, зазначу такі, які дали можливість референтові в загальній, але яскравій формі змалювати науково-культурне життя на Рад. Україні. Так проф. Сімович вказав, що ІНО все в більшій мірі підвищують вимоги щодо студентів і професорів, але рівень ІНО (Інститут Нар. Освіти) ще занадто відстає від того рівня, на якому стояли старі університети. Так само підвищується рівень трудових шкіл, в яких теж помічається зворот до старого укладу середніх шкіл, так що період експериментів у шкільній справі потрохи завмирає.

Щодо українізації шкіл, то тут помічається повільний розвиток, — на перешкоді більш рішучій українізації стає економічно-господарська розруха Рад. України. Українське учительство в більшости своїй віддає всі свої сили улюбленому ділу, не дивлячись на тяжке матеріяльне становище, в якому воно перебуває.

Досить сказати, що учитель на селі одержує утримання 27 карб., а в той-же час чоботи коштують 15 карб.

Заслугує на увагу спостереження референта, пороблені в часі відвідин ним деяких українських шкіл в Харкові та Київі: українські школи в останній час притягують до себе багатьох дітей росіян і жидів. Це причиняється до того, що українська мова в школі засмічується чужими словами, — діти розмовляють — особливо в часі перерви — не українською мовою, а своєрідним жарґоном.

Нічого казати про те, що всі ці поодинокі риси зі сфери науково-культурного життя на Рад. Україні — мимо волі референта — змальовують досить яскраво тамошнє політичне й громадське життя.

Авдиторія з пильною увагою вислухала реферат проф. Сімовича та нагородила його після закінчення зборів горячими оплесками.

*Ст. Сірополко.*

# Виборчі висліди.

## БОРИСЛАВ.

Вибори в Бориславі покінчені. Побідила ліста компромісова, вшехполяки понесли соромне пораження. Українці дістали 7 мандатів і 5 заступників. До ради увійшли: 1) о. сов. Ліщинський, 2) Антін Максимович, 3) Ілько Яворський, урядовець христ. громади, 4) Йосиф Кулинич, властитель фабрики візків і повозів, 5) Юрко Сасик, промисловець і фундатор „Народнього Дому", 6) Володимир Костик, директор кооперативи, 7) Іван Мулярський, робітник. Поляки дістали 22 мандати, поміж ними ввійшов і Володислав Матковський, комісар Христіянської Громади, людина тактовна і справедлива. Жиди дістали 19 мандатів. Бурмістром буде правдоподібно п. Матковський.

**Бориславський.**

## ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

В часі від 24—28. 6. переведено вибори в отсих селах тернопільського повіту: **Конопківці** на 16 радних 2 українців, 12 поляків, 2 німців; **Людвиківка** на 24 радних 22 українців, 2 поляків; **Білоскірка** на 24 радних 6 українців, 18 поляків; **Лучка** на 24 радних 12 українців, 12 поляків; **Кривки** на 16 радних 10 українців, 6 поляків; **Воля Мазовецька** на 24 радних 12 українців, 12 поляків; **Козівка** на 24 радних 18 українців, 6 поляків; **Чернихів** на 24 радних 24 українців. Протест прихильників старого війта. **Чолганщина** на 24 радних 2 українців, 13 поляків (українське населення 25—30 прц.). **Чернилів Руський** на 24 радних 21 українців, 3 поляків. **Ступки** на 24 радних 13 українців, 11 поляків. Поляки внесли протест. **Курники Шляхтинецькі** на 24 радних 21 українців, 3 поляків. При виборах в **Ігровиці** в 4-му колі перейшло 10 українських радних. При голосуванні в 3-му колі, коли один кольоніст кинув у виборчу урну 2 картки, а українці по тій причині запротестували, предсідник комісії зірвав вибори. Речинець дальших виборів неозначений. В Купчинцях та Пронятині вибрані до громадської ради самі радикали, в інших громадах радикали без впливу.

## ЛЬВІВЩИНА.

**В Цеперові** вибрано всіх 16 радних українців. Поляки-парцелянти, а з ними й кількох хрунів, невдоволені тим вислідом внесли протест, хоч вибори відбулися найлегальніше в світі.

В **Лісневичах** вибрано цілу громадську раду (24 члени) українську, тільки між заступниками є один жид.

В **Чижикові** на 32 радних вибрано 30 українців і 2 римо-католиків. Усякі вишідлиці голосували на польську листу.

В **Глуховичах** наслідком непорозумінь і збойкотування українцями I. кола вибрано українців тільки у IV., III. і II. колі, I. коло пішло на поталу поляків і жидів.

## РОГАТИНЩИНА.

В місточку **Журові**, рогатинського повіту, українці перемогли в IV. і III. колі. Поляки йшли з жидами проти нас і перемогли в II. і I. колі. Зате вибрали одного жида. Всіх голосуючих було 613, з того 294 українців, 274 поляків і 45 жидів. При виборі війта рішив жереб, бо оба кандидати дістали по 12 голосів. Витягнув поляк, зате заступником вибрано українця. На лісту не втягнено 40 українців. • •

день виборів поліція арештувала Йосифа й Михайла Сеньових, яких випущено аж по скінченні виборів.

### КОПИЧИНЕЧЧИНА.

На 40 радних у Васильківцях вибрано 26 українців, 13 поляків і 1 жида. З IV. і III. кола вийшли самі українці, з II. українці й поляки, з I. поляки й жид. У тому колі українці голосів не мали. При виборах була проти нас шалена польська агітація.

### КАЛУЩИНА

В Томашівцях, калуського повіту, де є до 4.000 мешканців, українці перемогли в IV., III. і II. колі, вибравши по 10 радних. У першім колі вибрали лиш одного, бо тут на 17 голосуючих було тільки 4 наших виборців. Жиди були з нами. В селі є понад 40 прц. поляків-кольоністів.

### КОЛОМИЯ.

Мабуть найгірше зі всіх міст випали для нас вибори в Коломиї, хоч український елемент представляється тут дуже поважно. Всіх українських радних у новій раді буде тільки 5, з того 2 наших міщан вибрано проти волі бльоку — на лісті магістратської кліки. Між українськими радними є й п. О. Кисілевська, ред. „Жіночої Долі."

### СТРИЙ.

Вибори перейшли на загал добре. Українці мають 12 радних на 18 поляків і 16 жидів.

### ПЕРЕГИНСЬКО.

В 4-ім і 3-ім колі перейшла в цілости українська ліста. Жиди, люті, що не вийшли їх кандидати, дали полякам 2 мандати (1 в I. і в II. колі) і двома польськими голосами забрали всі мандати в II. і I. кола. Обурення народу величезне. Остаточний вислід такий: українці 24 мандати і 1 вірилїст, жиди 22 манд., поляки 2 манд.

### ДРОГОБИЧ.

Вибори до 4-ого кола відбулися без більшого заінтересування. Віддано тільки 3345 голосів, з того 2.595 на лісту бльоку, 400 на лісту жид. загальників, зблькованих з вшехполяками, 345 на лісту комуністичну. З українців вибрані: д-р Волод. Ільницький, д-р Ілля Винницький, госп. Т. Кушнір і господиня М. Мицярська. Крім того 5 жидів і 8 поляків.

### ТУСТАНОВИЧІ.

4-ім колі голосувало 1.409 осіб, з того лісту бльоку дістала 1.270 гол., комуністи 124 гол. Вибрано 3 українців, 3 жидів і 6 поляків.

**Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!**

## Останні вісти.

### Подорож Кемаля Паші до Европи.

*Відень, 10. липня 1927.*

Болгарська преса займається дуже горячо наміченою подорожею Кемаля Паші до Константинополя, коментуючи її можливістю зміни дотеперішньої турецької закордонної політики. Ходять чутки, що з Константинополя Кемаль Паша поїде до Европи через Біоград, де затримаєтьси кілька днів, щоб відбути переговори в справі заключення югословянсько-турецького союзу. Чи це легко піде, не знати, бо Югославія не зрезигнували ще зі своїх претенсій до Солуня, а одночасно й Туреччина дає до пізнання, що рахує на територію над Марицею, аж до ріки Струми. В Болгарії рахуються поважно з тим, що подорож Кемаля Паші не тільки започаткує нову політику Туреччини на Балкані, але що більше — може причиниться навіть до дефінітивного заключення союзу Туреччини з Югославією, на що Болгарія не може дивитися спокійно, бо такий союз нарушив би поважно її інтереси.

### Бурливі вибори в Румунії.

*Букарешт, 10. VII. 1927.*

Переведені 7. липня вибори до румунського парляменту не проходили спокійно, дарма, що теперішній премієр Братіяну заповідав, немов то вони тим разом, всупереч румунській виборчій традиції, відбудуться свобідно і при повній безсторонности адміністраційних чинників. Деякі виборчі округи при тих виборах були видовищем усяких надужить, а навіть заворушень. У семигородській місцевости Форгач товпа виборців вдерлася до будинку префектури і побила до непритомности провідника виборчої комісії, а потім знищила урни з картками тому, що виборча комісія мала допуститися численних шахрайств. Випадкі таких і подібних заворушень мали місце і в інших виборчих округах. На основі дотеперішніх підрахунків склад будучого парляменту представляється так: урядові партії матимуть 328 голосів, опозиційна народня селянська партія 46, національні меншости 13.

### Перед заключенням німецько-французького торгов. договору.

*Париж, 10. липня 1927.*

Тутешня преса уважає за певне заключення в найближчих днях французько-німецького торговельного договору покищо на 3 місяці. Основа договору: найбільше упривілеєння обох сторін.

### Убивство міністра в Ірляндії.

*Льондон, 10. липня 1927.*

В хвилі, коли міністер справедливости вільного міста Шігінс їхав сьогодні рано на Сл. Божу, три незнані злочинці стріляли до нього з револьверів. Небавком по замаху міністр помер.

### Бирд вибирається до полудневого бігуна.

*Париж, 10. липня 1927.*

Відомий американський летун Бирд, що літав недавно удачно до північного бігуна, що пролетів перед кількома днями понад Атлантик і його товариш Нобіль урядили в Парижі вчора принняття на честь спортової преси. В часі приняття заявив Бирд, що підготовляє експедицію до полудневого бігуна. Візьме в ній участь 3 літаки, 40 людей і 10 фахових летунів, а також вючні собаки. Вийде вона з Нової Зеляндії.

### Що буде з польським соймом?

*Варшава, 10. липня 1927.*

Зачувати, що в найближчому часі прийдуть деякі посунення уряду, але які, ще невідомо. Невідомо ще також, чи теперішня сесія сойму буде замкнена, чи лише відложена. На всякий випадок праці сойму вже довго не потягнуть. Не виключена річ, що цей тиждень буде закінченням усіх праць сойму.

### Ухвали конґресу „Пяста".

*Варшава, 10 липня 1927.*

В Познані закінчив свої наради конгрес „Пяста", що радив при участи 500 делегатів. Ухвалено різко опозиційні резолюції проти уряду, а крім того резолюцію, яка домагається від соймових послів, аби спричинили негайне розвязання сойму.

### Кандидати на посла СРСР. у Варшаві.

*Варшава, 10. липня 1927.*

В поінформованих кругах заявляють що найповажнішими кандидатами на становище радянського посла у Варшаві є Лоренц Томаяков і Аралов. Цей останній має більші вигляди, бо краще визнається у відносинах в Польщі.

### Велика повінь у Німеччині..

*Берлін, 10. липня 1927.*

В ночі з пятниці на суботу обірвалася хмара над кітловиною ріки Меґліц у Саксонії на пограничу Чехословаччини. Наслідки хмаролому були такі, що ріка Меґліц залила цілу долину і знищила не тільки довколичні села, але й велику курацийну місцевість Берґґесгіблер. Також місто Тірма сильно ушкоджене. В ньому втопилося 21 осіб. Поїзд, що стояв на двірці в тому місті, затопила вода до висоти половини вікон. Подорожних ледви вирятувано, і то не всіх, бо деяких, що вискакували вікнами, захопила водна течія і понесла з собою. Інший поїзд, на щастя без подорожніх, вода забрала з собою і знищила цілком. Залізничі шини зірвані на просторі кількох кільометрів, а в деяких місцях і залізничий насип. До урухомлення руху в цій околиці прийде аж за кілька тижнів. Також місто Гольдкуба знищене цілковито. Більшу часть його домів зметено і з них нема ніякого сліду. Так само нема найменшого сліду з села Ельзенґрунду. Староста цього повіту оголосив, що треба рахуватися з жертвами щонайменше 150 людей.

**Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!**

## НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.



# НОВИНКИ.

— **З Муз. Інституту в Станиславові.** Попис учениць і учеників Музичного Інституту ім. М. Лисенка, філія в Станиславові, відбувся 26. червня на закінчення шкільного року. Серед учениць і учеників фортепяну і скрипки визначуються деякі таланти навіть в нижчих роках науки; з вищих років фортепянової кляси годиться згадати дві учениці найвищих років, які у відіграних творах (Шопен: Полонеза і Ліст: Вальс — фантазія — Поврозник Олена та Мендельзона: Концерт g-моль — Лепкінна Татяна) виявили богато хисту та музикальности, даючи цим доказ своєї поважної праці. Попис цей закінчив шестий рік існування Інституту і за цей короткий час вийшло з нього досить богато музикально підготованої молоді.

— **З Українського Наук. Інституту у Берліні** повідомляють нас, що дня 8. ц. м. відбувся там прилюдний відчит українською мовою „Про епохи української історії" В. Кучабського.

— **Що є протидержавною агітацією — на думку „словопольських вшехполяків"?** Про це довідуємось з новинки „Сл. Польського" з дня 10. ц. м. про памяткові таблиці українським жовнірам. „Незаконним є напр. надпис у Камінці, присвячений тим, що впали „за волю України в 1914—1919 pp." Церкви та цвинтарі не повинні бути місцем політичної та протидержавної агітації, а похвала бунту в посвячених місцях вражає тим більше". Те, що нині розуміє вже найтемніщий китаєць, не стало ще ясним у головах львівських вшехполяків: що боротьба жовніра за власну батьківщину не є зрадою чужої держави, а згадка про це на його гробі звичайною культурною формою, яку до речі: в інших країнах виконують навіть самі ті держави, проти яких жовнір бився!

— **Родинні траґедії.** „Постерунковий" кінного відділу поліційної команди у Львові, Колек, стріляв тричі до своєї жінки несмертельно, але з двома кулями в тілі; Колек сам легко ранений; пробував в останній мент кинутись ще під трамвай. Причина траґедії: подружі непорозуміння. — Наслідком родинних непорозумінь пробувала отруїтись 20-літня львів. служниця Боріцна. — В однім селі на Поморі один селянин відрубав жінці сокирою руку і сам повісився по тяжкім від носи...

— **Американський мантій.** В однім селі ходорівського повіту селянка Загробельна два роки висилала гроші свому мужеві до Арґентини, який вічно плакав в листах, що лежить недужий. Згодом виявилось, що ці листи писав якийсь його знайомий, бо Загробельний помер у шпиталі в Ню-Йорку.

— **Влом у церкві.** У Кайдані синявським (Ярослав) злодії ограбили церкву: золочені чаші та інші дорогоцінности вартости кількасот зол.

— **Катастрофи і нещастя.** З усіх усюдів з ріжних кінців світа йдуть звістки про жертви необережности, страшної стихії і небезпечних машин. Виписуємо десяток фактів з ріжних часописів: У Любельщині грім убив 3 особи і спалив 2 доми. У Рембертові, у фабриці муніції вибухом двох убитих, 6 ранених. У бельгійській фабриці динаміту Арендонк експльозія вбиває 6 осіб. Бенкет у честь нім. посла в Клевелянді скінчився 20 жертвами; гості отруїлись рибою. Біля Познаня катастрофа авта: з 6 осіб 2 трупи. У Буенос Айрес розбився поїзд: 10 трупів 40 ранених. У Німеччині, біля Драй Аннен Геґе так само: 8 трупів 22 ранених. 6 америк. летунів згинуло одного дня 8. ц. м. біля Гонолюлю, у зах. Вірджінії і біля Ґрітгенд. У Берні загорівся етер у фризієра: одна особа спалена, 2 ранені. У день національн. свята Сполуч. Держав штучні вогні в Ню-Йорку були причиною численних пожеж.

— **Кажуть, що...** Форд, автомобільний король, прилюдно відкликує свої обвинувачення проти жидів і зрікається антисемітської пропаганди. — Італійський летун Баррос перелетів від Ґенуї до Ріо де Джанейро без відпочинку. Звістка неперевірена. Є це простір 9000 км., якого досі літак не поборов без зупинки. — Болгар. цар Борис, який виїхав в европейські столиці інкогніто під псевдонімом гр. Рильського (гарне інкогніто!) має намір женитись з донькою Кирила, кандидата на рос. престол, здається „найскромнішого" европейського „царя"!

— **Меблі замісць особи.** Роялістичний редактор Доде, що втік завдяки хитрощам своїх товаришів із паризької вязниці, сидить ... законів. А тимчасом шофер, за якого він попав у вязницю, домагається далі признаного йому відшкодування 25.000 фр. Тому, що Доде не хотів нічого платити і затягав вічно справу, тепер судово зафантували йому меблі.

— **Держава для літератури, науки та мистецтва.** Франц. парлямент прийняв закон про створення нац. каси для матеріяльного піддержування учених, письменників та мистців, через призначування нагород, премій, стипендій і ріжні видавництва.

— **Жіночі рекорди.** У музичній школі в Шікаго здавала іспит 4-літня дівчинка Доротея Джонсон. Її посадили за фортепян, за завісою і вона відограла „Місячну сонату" Бетовена. Професори не вірили власним ухам. Мати дівчинки впевняє, що вона ще не вчилась музики і грає сама те, що чує. — Іншого рода рекордом є рішення віденської поліції, наслідком численних петицій жіноцтва, а саме: ніякий закон не забороняє носити жінці мужеську одіж, коли і де вона хоче. Закон каратиме не за одіж, а за випадки нарушення прилюдної моралі, яку жінка не нарушує ще тим, що вбирається по-мужеському.

— **Чудасії.** У китайській провінції Гонан уряд видав наказ, щоби всі дівчата вийшли замуж; коли яка до визначеного речинця не найде собі мужа, дістане його урядово. — Німецького пастора Тайхмана припинила в урядуванні його духовна влада за те, що давав шлюб в літаку двом урядовцям летунських підприємств.

— **Архикнязь Рудольф.** У мадярськім селі Лявос-Міче, біля Будапешту, поселився від кількох літ старший добродій, що звав себе Адольф Карль Франц Йосиф. Він був незвичайно подібний до б. австр. імператора і поводився як висока особа. Ніколи не казав, хто він, але щораз більше людей вірило, що це архикнязь Рудольф. Серед мадярського народу живе донині легенда, що Рудольф не вмер, а скривається, ждучи „слушного часу", щоби сісти на престолі. Тисячі людей почало зїзджатися до нього з чолобитнею. Влада мусіла віддати його в руки психіятрів. Ті ствердили його незвичайну схожість з Францом Йосифом, а також те, що він поводився супроти них з манерами маніяка, який вірить у своє королівське походження. Коли його вивезли до санаторії до Будапешту, процесії селян ішли туди, домагаючись, щоби його звільнити. 560 мешканців Лявос-Міче внесло прохання до уряду, щоби випустити достойника. На проханні є навіть підпис одного христ.-суспільного посла. Вчені ствердили, що є це нерідке явище масової суґестії.

— **Оригінальна ідея.** Один англієць подав недавно думку, що сторінки книжок треба би значити від кінця. Не для оригінальности, а з чисто практичних мотивів. Адже читаючи книжку, для нас зовсім нецікаво, що ми є нпр. на 81-ій сторінці, а цікаво, скільки ще маємо читати до кінця. Колиб значили сторінки у противнім напрямку, цифра сторінки вказувала би нам завсіди, скільки ще сторінок лишається. Проти цієї думки бунтуються книгарі. Вони заявляють, що наша доба і так уже досить нервова і не треба псувати людям нервів такими штуками. Читач, що вічно думатиме про те, скільки вже прочитав, готов тратити терпець, заки дійде до половини. Добру книжку треба читати без думки про сторінки.

— **Світова всячина.** У Римі почався міжнар. конгрес комітету в справі еміґрації. — Франція сподіється вернути до золотої валюти. — Німеччина не святкуватиме цього року роковини конституції як націон. свято. — Румунському королеві знову гірше. — Найбільше кіно у світі має Ню-Йорк більш як на 6000 місць; за тиждень збирає воно за білети 160.000 дол. — В Єгипті спека, якої давно не памятають; хто може, виїзджає. — У Женеві відчинена виставка 377 проєктів присланих на конкурс будови палати Ліґи Націй. — Чехослов. торговельна палата призначила премію 10.000 дол. першому чехосл. летунові, який перелетить Атлантик. — У Льондоні почався під проводом льорд-мера (бурмістра) міжнар. конгрес преси, перший від війни. Приїхало 170 делеґатів від 23 країн. Кулідж у день своїх уродин (50 л.) одержав сотки тисяч телеграм і дарунків — здебільша цигара і торти.

— **Друкарські помилки.** У вчорашнім числі „Діла" попались такі помилки: у передовиці, у першому стовпці в низу замісць: „...ніякої гармонії між словом і ділом, словом ніякої чемности" — має бути: „словом ніякої чесности". У другому стовпці тієї ж статті у кінцевому відступі замісць „перед нами зарисувався один великий фронт польської нації"... має бути „один великий фронт польської реакції і т. зв. польської демократії". У велфейл. „Популярність невідомого" 15 рядок замісць „морі" має бути „моді".



# Дописи.

ЯВОРІВ. (*Під владою староста Ліпінського. — Pro domo sua*). 28. червня ц. р. покарано 5-дневним арештом студ. унів. Гаврила Мацулу з Наконечного за те, що мав сказати у вступному слові на концерті в честь Т. Шевченка в Наконечному такі слова: „Шевченко хотів збудувати Україну, а перешкодили в тім йому „московські раби і варшавські сміття", а також слова: „Шевченко був більший, але Він був більше освічений як теперішня варшавська шляхта". Тої самої днини покарано також тим самим старостом семиднинною тюрмою Федора Куницю за те, що деклямував на вище згаданому концерті у Наконечному відому всім і всю поему Козаря „До живих і мертвих"... Як видно, австрійський старост перевищив своїми пруско-гакатистськими карами віддай усіх своїх товаришів! Як поводиться в Яворові за старостування Ліпінського стар. комісар, хай зілюструє той факт: Караючи студ. Мацулу Гаврила і Куницю Федора урядуючий комісар Баньковський, кинувся на обвинених, коли вона хотіли його опамятати і себе оправдати, зі словами: „*Znajdzie się para takich łotrów, którzy buntują naród ruski*"... Розуміється, на таке поведення мають покарані не суд... і не докличні!

Вибори, як кажуть, мають в Яворові відбутися щойно 17. липня н. р. Майже кождий день приносить нові куріози, на пр. учителів української гімназії УПТ. вписано не до I. кола на основі кваліфікацій, тільки до IV. і III. кола. Проти цього внесено рекурс до староства, але надармо! Але найдено відносне рішення Адмін. Трибуналу (рішення в такій самій справі щодо польських прив. учителів) і проф. Бурко та проф. Чмола були у старостві у тій справі. Але теж без успіху. Староста Лішінський сказав: „*Ja swoje zdanie powiedziałem*" і не хотів говорити!

В повіті переходять вибори, на загал, для нас добре. В Яворові є в нас самостійна українська ліста без ніяких компромісів.

Ще *pro domo sua*: Зачуваємо, що до семинарії СС. Василіянок має Управа семинарії приняти на новий рік ще до теперішніх польських учительських сил нові і до того шовіністичні. Можеб семинарія СС. Василіянок памятала про те, що у нас є своє українське вчительство. При тій нагоді звертаємося до Дирекції Держ. Народної Школи ім. Т. Шевченка в Яворові **іменем батьків**, щоби на основі обовязуючих законів змінила ту недавну велику крикливу польську напись на школі на стару українську. Чому скоренько виповнюємо то з польських розпорядків, що нам не на користь, а вдаємо, що не знаємо того, що десь колись написане в розпорядках бодай крихітку на нашу користь.

**Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Яничі. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера!**

**Жертви слати на адресу: Львів, Підвалє 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.**

# З музичного життя.

## Зїзд директорів філій Музичного Інституту у Львові.

При кінці місяця червня н. р. відбувся в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка на запрошення львівської дирекції Вищого Музич. Інст. ім. Лисенка зїзд директорів усіх філій Муз. Інституту звязаний зі справами централізації всіх філій, яка була ухвалена виділом львівського Муз. Тов-а ще перед роком, а якої не переведено ще як слід у кожному напрямі. Зїзд відбувся в присутности голови львівського Муз. Тов-а рад. И. Прималика, інспектора д-ра С. Людкевича та директорів усіх Інститутів: В. Барвінського (Львів), О. Ціпановської і В. Божейківної (Перемишль), о. С. Сапруна (Дрогибич), Е. Форостини (Стрий) і Ос. Залеського (Станиславів).

На запрошення львівської дирекції здав директор дрогобицької філії о. С. Сапрун, що був ініціятором цього зїзду, короткий, та доволі річевий і ясний реферат, в якім порушив конечність не формальної, але фактично переведеної в ріжних напрямах централізації всіх філій, які окремо становлять тільки незначні шкілки, здані на працю одної чи більше одиниць, по яких уступленню загрожене дальше істнування школи. Зате філії, звязані й оперті на сильну централю, становлять широко розгалужену краєву інституцію, яка не так легко розпадеться. В дальшім тягу референт обговорював справи організаційного характеру та устійнення цілого діловодства для централі і всіх філій. В тому напрямі повелася опісля широка й оживлена дискусія. Зокрема більше уваги присвячено справі інспекторату, який мусить держати руку на живчику поодиноких філій. Від правильного фунгування цього уряду залежить фактичне переведення цілої централізації. На ту ціль мусять бути признані певні фонди, які уможливлялиб інспекторові в першу чергу часті поїздки по філіях для провірення їх стану. Також адміністраційні справи звязані з централізацією, як ведення центральних книг усіх Інститутів дотично учителів і елевів, усякі кореспонденції і т. д. — все те вимагає фінансового унормування. Кожна функція, яка має характер службового відношення, не повинна бути оперта на гратісовій системі, як це ще часто у нас водиться і мусить бути бодай частинно винагороджена. Кожний урядовець з відвічальний за свою працю перед своєю владою, а службове відношення з ласки не є жадне відношення — як слушно твердить о. дир. Сапрун.

У висліді дискусії вирішив зїзд деякі ухвали, які якнайскорше повинні увійти в життя, якщо централізація Музичних Інститутів не має лишитися тільки на папері. Зокрема ухвалено: 1) На цілі інспекторату мають присилати філії по 2 проц. від оплат елевів, в найменше 10 зол. місячно. 2) устійнено назву для всіх філій: Музичний Інститут Товариства ім. М. Лисенка у Львові, філія в ..... 3) уодностайнення всіх друків цілого діловодства, крім того впровадження як нових а) лекційних дневників у яких учитель обовязаний записувати перероблений кождоразово на лекції науковий матеріял з даним елевом; б) індексів для учеників, у яких стверджується кожну відбуту лекцію — з поданням переробленого матеріялу, який вписує даний елев, а що своїм підписом стверджує учитель; в) крім головних підручних катальогів, друків на звіти дирекцій із шкільного року і т. ін.

При кінці порушено ще справу заснування „Союзу українських музиків" (якасвого часу була вже порушена, хоч донині не вирішена), а в звязку з тим і справу музичного часопису, одначе в тій ціли мусить бути скликане щерaз окреме засідання при участи дещо ширшого загалу інтересованих.

Переведені зїздом ухвали переказано виділові Муз. Тов-а у Львові до затвердження і введення в життя. **В. Б.**

# Зразковий популярний концерт.

## Повітова філія „Просвіти" у Львові — Іванові Франкові.

В неділю 3. н. м. відбувся в салі Народнього Дому у Львові великий народній концерт у честь Івана Франка, влаштований заходом філії „Просвіти" ім. М. Шашкевича на львівський повіт. Концерт випав прегарно, залишивши на всіх його учасниках незатерте враження, тому годиться згадати про нього хоч кількома словами, тимбільше, що по війні це перший того роду концерт у Львові.

Зачався той концерт глибоко обдуманим вступним словом голови „Просвіти" проф. *М. Галущинського*, яке принято невмовкаючими оплесками. Опісля виступали на переміну селянські мішані хори й орхестри та декляматори й декляматорки з сіл. Не будемо переходити подрібно богатої програми того поранку, а всеж таки мусимо підвести прегарне вишколення хору з *Лисинич*, що виступав під дирігентурою студ. *Гарасимчука*, як також хору з *Грибович Вел.* під управою учит. *Когута* і хору з *Наварії* під управою селянина. Всі хори виступали в чудових народніх строях — зовсім на подобу хорів Котка чи Євсеєвського і на такий самий лад намагалися співати, присвоївши собі і значну частину репертуару тих хорів. Найбільше подобався безперечно хор з *Лисинич*, що є коли не найкращим, то певно одним з найкращих селянських хорів у Галичині. А вже його жіноча частина, що співала з рідко подибуваною в таких хорах ніжністю й інтелігенцією, викликувала просто подив та одушевлення у слухачів. Лисиницький хор співав узагалі найтрудніші річи між іншим цілі „Вечерниці" Ніщинського і „Думу про Почаївську Божу Матір" Леонтовича), тому й вибився на тому святі на перше місце. Побажатиб, щоб він продовжав дальше свою працю і давався частіше чути українській публиці, зокрема селянській, чим він може дуже прислужитися культові української народної пісні в широких колах українського народу.

Крім хорів виступали ще дуті селянські орхестри з *Лисинич* і *Зборів* та мандолінова орхестра з *Підберець*. Усі вони грали виключно народні пісні і, слід признати, деякі з тих орхестр вишколені зовсім добре. З невідомих причин не взяли участи у святі орхестри з Винник і Малехова, хоч їх точки фігурували в програмі.

З декламацій згадаю: „Перший Великдень на волі" з „Панських Жартів" (Сташинська зі Зборів), „Ідилля" (сестри Банах і Іванна Масловська з Винник), Пролог до „Мойсея" (госп. Конюх з Підберезець), „Указ проти голоду" (хлопчина з Лисинич). Декламації були теж солідно підготовані.

Тому, що концерт надто протягнувся, деякі його точки мусіли відпасти. Всеж таки він лишив по собі найкращі спомини. Закінчила цей концерт-попис короткою промовою п-ні *Малицька*.

Дуже бажане, щоб філії „Просвіти" влаштовували такі свята-пописи хоч 2—3 рази по своїх округах, бо вони мають велике культурно-виховуюче значіння. *І. П.*

# Відозви і комунікати.

## З товариства охорони воєнних могил у Львові.

Комунікат ч. 4.

I. Подаємо до відома, що до Головної Ради Т-ва зголосилися по статути і дістали дозвіл на оснування філії такі нові місцевости: Рава Руська, Угнів, Перемишляни, Броди, Бережани, село Іспас к. Коломиї, село Лесівка к. Богородчан, Радехів, Золочів, Теребовля, Збараж, Нове Село к. Підволочиск, Скалат, Сколе, Калуш, село Товстеньке к. Гусятина, Старий Самбір і Краків, у якого найближчому сусідстві (цвинтар у Раковіцах) є около 300 могил українських полеглих з часів світової війни (їх спис у наших руках). Позатим, що є вельми потішаюче, зголосилася по статути перша місцевість на Волині, а саме містечко Турійськ. Разом отже за два місяці діяльности нашого Т-ва приступлено до оснування 31 філій. Це успіх у наших відносинах незвичайний і акцію в напрямі основування нових філій і популяризації ідей та змагань Т-ва Охорони Воєнних Могил слід вести дальше інтензивно в цілому краю. Пригадуємо, що ті Філії, які відбули свої установчі збори, повинні безпроволочно переслати про це докладне звідомлення до нашого Т-ва. Обовязком кожної Філії є перевести в першу чергу точну реєстрацію всіх українських воєнних могил в окрузі своєї діяльности і приєднувати до нашого Т-ва якнайбільше членів та стягати пильно вкладки й жертви на відповідну охорону тих могил. У всіх тих справах звертатися на адресу нашого Т-ва: Львів, Руська 18, І. п.

II. На численні запити в справі ексгумації полеглих і централізації наших могил повідомляємо, що по нашим інформаціям власти не повинні би робити в тій справі перепон. Перешкоди можуть бути тільки натури чисто формальної. Передумовою переведення цих справ без ніяких перепон є точна реєстрація могил українських жертв війни, яку можна перевести при помочі парохіяльних урядів, громад і т. п.

Всі воєнні могили стоять під охороною держави, згл. покликаних до того товариств, отже українські воєнні могили стоять під охороною нашого Т-ва. Зазначуємо, що перекопування стрілецьких могил і їх усування є недозволене, тому про випадки перекопування українських воєнних могил просимо негайно повідомляти нас, щоби ми могли інтервенювати у компетентних чинників. У справі ексгумації і звязаних з тим коштів подамо інформації в найближчім комунікаті.

III. Звертаємося до виділів наших Філій і тих людей, яким вислано перед Зеленими Святами [illegible] памятковий листок-образ і брошуру „Культ Полеглих героїв", з проханням прислати негайно належитість за них до нашого Т-ва. При тій нагоді пригадуємо, що у нас є ще на складі деяка скількість памяткового листка-образа і брош. „Культ Полеглих Героїв", що надається до масового поширення. Зокрема остання публікація може стати кожному в пригоді як зразковий реферат про завдання Товариства, а до того вона подає перегляд найкращих наших памятників полеглим, яких поміщено в ній 20. Замовляти найкраще більшу скількість. Десять примірників „Культу Полеглих Героїв" коштує 5 зол., 10 штук памяткового листка-образа 3 зол.

Львів, 2. липня 1927.

**За Головну Раду Товариства Охорони Воєнних Могил у Львові:**

*Бр. Янів* голова. *Д-р Німчук*, секретар.

**Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.**

# Нові книжки і видання.

## ЖУРНАЛИ:

„СВІТ", ілюстрований двотижневик для всіх. Ч. 12. Зміст: І. Квасниця: Поворот Словацького. ІІ. Карманський: Епільог. М. Приймак: Опущений (З лемківських оповідань). Ілько Борщак: Драгоманів у Франції (З нагоди 32 роковин його смерти). С. Неморський: Олександер Карпенко. Англійське розуміння джентельменства. Найбільший часописний архів світу. На могилах полеглих героїв. Ю. Словацький Гимн. Памятники минулого. М. Біриа-Провенс: Сонце. На шляхах до замирення. Мих. Рудницький: Два гроби поета. Словар-ґіґант. Тарас Франко: Футбаліст як актор. Антін Павлюк: Прощання. З винаходів. Нові розкопки. Признаки наукової праці. Г. Г. Еверс: Найгірша зрада (фейлєтон, далі). — ІЛЮСТРАЦІЇ: На шляхах до замирення. Гробниця Ю. Словацького в Парижі. О. Карпенко: Акт. О. Карпенко. Повінь в Америці (2 ілюстр.). На могилах полеглих героїв. Портрет о. Івана Озаркевича (1798—1858). Похорони посла Войкова. Українська народня школа в Бересті. Кооперативний курс у Бучачі. На Далекому Сході (2 ілюстр.) З життя „Лугів". Кооператива „Єдність" в Новосілках.

# ОПОВІСТКИ.

## Репертуар Нового Українського Театру.

Жидачів

12. VII. Вій (пращальна вистава).

Театр прийме до постановки нові штуки і переклади наших письменників. Надсилати проситься до театру на місцевість подану в „Ділі". Рукописи мусять бути читкі а листи поручені. Штуки неприняті театр. комісією будуть повернені. 2—2

**Дня 20. липня 1927,** себто в середу, о год. 6. вечером відбудуться в Станиславові в салі катедральної церкви Надзвичайні Загальні Збори Т-ва „Руська Захоронка", в справі площі, про що Впов. Членів на основі § 17 статуту повідомляється. — Станиславів, 6. VII. 1927. о. *Дмитро Стек*, голова, *Володимир Зенюк*, секретар. 48 1—1



За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.